

A szőlő aranyszínű sárgasága és az amerikai szőlőkabóca – amit a gyakorlatban tudni kell

A **szőlő aranyszínű sárgasága** (Flavescence dorée) ma az **egyik legsúlyosabb növényegészségügyi veszély** a szőlőültetvényekben. A betegséget egy **fitoplazma** (baktériumszerű) **kórokozó okozza**, amely **zárlati (karantén) károsító**. A fitoplazma a szőlő szállítószöveteiben (hánrcsészben) él, és a fertőzött tőkék fokozatos leromlását okozza, amely gyakran a **tőkék pusztulásához vezet**.

A kórokozó önmagában nem tud egyik tőkéről a másikra átjutni. A **terjedéshez szüksége van egy közvetítő rovarra** (ezt hívjuk vektornak), ami a fertőzést az ültetvényen belül és az ültetvények között terjeszti. Leghatékonyabb ilyen terjesztő az **amerikai szőlőkabóca**. Ez a rovar – amit hazánkban húsz éve találtak meg először – felelős elsődlegesen a járványokért.

Magát a betegséget az 1950-es években írták le Franciaországban, de csak akkor kezdett el gyorsan terjedni, amikor az őt hatékonyan terjesztő amerikai szőlőkabóca is bekerült a tengerentúlról Európába. Azóta számos ország borvidékén okoz súlyos károkat, hazánkban pedig az utóbbi években az összes megyében megjelent és **az ország összes szőlőtőkéjét fenyegeti**.

Hogyan terjed a betegség?

A **kabóca** a fertőzött tőkén táplálkozva a **levélnedvekkel együtt felszívja** a kórokozót is. Ezután több hetes lappangási idő következik, majd a **rovar válik maga fertőzővé**. A kabóca nem betegszik meg, de élete végéig képes továbbadni a növénybetegséget.

Fontos, hogy a fertőzés:

- magától önállóan nem képes terjedni,
- nem vihető át metszéssel vagy gyökereken keresztül,
- terjedéséhez mindig a kabóca szükséges.

A fertőzött szaporítóanyag (oltvány, dugvány) ugyanakkor új területekre is beviheti a betegséget.

Miért nehéz felismerni a betegséget?

A betegség 'alattomos, mert a **tünetek általában** nem azonnal jelennek meg, sok esetben csak a **következő évben láthatók** először. Ez azt jelenti, hogy egy látszólag egészséges tőke már fertőzött lehet, és közben fertőzési forrásként működhet.

A betegség tünetei sem egyediek és nem is teljesen egységesek, megjelenésű fajtától és környezeti körülményektől is függ, más betegségekkel is összetéveszthetők.

A betegség általában **először elszórtan, egyes tőkéken** jelenik meg, majd **idővel kisebb góciókban** terjed tovább. Ez a mintázat a kabóca terjedésével függ össze, mivel a rovar többnyire rövid távolságokon belül, a közeli tőkék között mozog és így adja tovább a fertőzést.

A kabóca életciklusa – ami a védekezés szempontjából fontos

Az amerikai szőlőkabócának **évente egy nemzedéke van. Tojás alakban telel** a szőlő fás részein, leggyakrabban a vesszők kéregrepedéseiben. Itt kelnek ki **általában május közepétől a kis lárvák**, amikor már van kiterült levél a fiatal hajtásokon.

A **lárvakelés** viszont **elhúzódó**, nem egyszerre történik, ezért egy időben több fejlődési alak is jelen lehet az ültetvényben, ami megnehezíti a védekezést.

A **lárva** a **levelek fonákán élnek** és ott táplálkoznak, a növény nedveit szívogatják. A lárva öt fejlődési fokozaton mennek keresztül, melyek közül a harmadik fokozatúak (L3) már **fertőzni képesek**.

Nyár elejére fejlődnek ki a **repülő kabócák**, amik a betegséget okozó **fitoplazmát hatékonyan képesek terjeszteni** az ültetvényen belül és repülésükkel **ültetvények között is**.

A nőstény kabócák nyár végétől akár **október végéig is rakják a tojásaikat** a szőlő fás részeire. Egyetlen egyed több tucat tojást is lerakhat, ezért – ha nem sikerül őket védekezéssel visszaszorítani - a számuk évről évre gyorsan nőhet.

Hol marad fenn a fertőzés?

A **legnagyobb kockázatot** azok a helyek (fertőzési források) jelentik, **ahol a kórokozó és a kabóca együtt fenn tud maradni:**

- elhagyott ültetvények,
- alanyeredetű sarjak és a kivadult szőlők,
- védekezésben nem részesített vagy rosszul kezelt ültetvények.

Emellett más gazdanövények esetében is igazolt a kórokozó jelenléte (pl. bálványfa, erdei iszalag), azonban ezek járványtani szerepe a szőlő fertőzésében korlátozott vagy nem teljesen tisztázott, de az ültetvényből és annak környezetéből ezek eltávolítása is javasolt.

Hogyan terjed a kabóca?

A kabóca terjedése kétféleképpen történik:

- **nagy távolságra** főként emberi közvetítéssel (szaporítóanyag, anyag mozgatása útján),
- **helyben** aktív repüléssel, ami viszont elegendő a fertőzés fenntartásához.

A betegség terjedésének sebességét alapvetően az határozza meg, hogy mennyi fertőzött tőke van jelen, és mekkora a kabócapopuláció (egyedszám), ami a fertőző anyagot szállítani tudja.

Hogyan tudunk védekezni?

Az aranyszínű sárgaság ellen jelenleg **nincs olyan növényvédő szer, amely a már fertőzött tőkét meggyógyítaná**. Ezért a **védekezés alapja a fertőzés terjedésének megakadályozása** a következőkkel:

- egészséges (ellenőrzött) szaporítóanyag ültetése,
- fertőzési források (pl. elhagyott szőlők) mielőbbi felszámolása,
- szakszerű metszés és ültetvény-ápolás,
- az ültetvényekben, de a házikertekben is a fertőzött tőkék időben történő felismerése és gyökerestől való eltávolítása (a beteg részek lemetszése nem segít, csak elfedi a bajt!),
- a kabóca elleni eredményes védekezés, amiben minden szőlőt részesíteni kell.

Fontos, hogy a védekezést nem lehet egyetlen beavatkozásra vagy időpontra alapozni. Olyan **rendszer kell kialakítani**, amely:

- a nyugalmi időszakban (pl. metszés, nyesedékkezelés, lemosó permetezés) csökkenti a kiinduló kabóca népességet;
- a tenyészedőszakban a lárvák ellen időzített beavatkozásokkal dolgozik;
- és folyamatosan figyeli az ültetvény állapotát és eltávolítja a tünetes beteg tőkétet.

Budapest, 2026. április 27.

Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara

www.magyarovenyorvos.hu